

**36ste editie van de erfgoeddagen
in Wallonië**

7 en 8 september 2024

KASTEEL LE FY

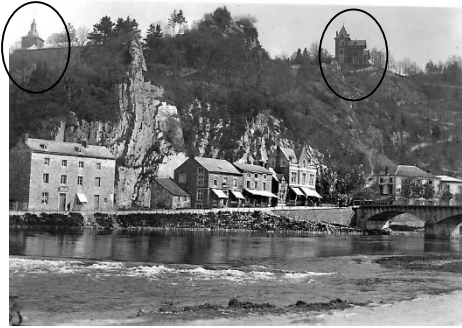
- 1. Een korte geschiedenis van het kasteel**
- 2. De eerste eigenaar**
- 3. De architect**
- 4. De architectuur van het kasteel**
- 5. Het kasteel in zijn omgeving**
- 6. De gemeente Esneux wordt eigenaar**
- 7. De rampzalige brand van 1985**
- 8. De lange weg naar een oplossing**
- 9. Het reddende project van Arthur PAES**
- 10. Technische aspecten van de restauratie**
- 11. De evolutie van septembre 2006 tot oktober 2008**
- 12. Ter nagedachtenis aan André Gauthier**

*Document opgesteld door de heren Alfred FROMENT, André GAUTHIER en Julien BRUSTEN
ter gelegenheid van vorige openingen van het kasteelpark.*

1 - Een korte geschiedenis van het kasteel

1905 : - bouw door Edouard VAN PARYS , schoonzoon van Ernest SOLVAY.
ontwerp van de architect Paul SAINTENOY

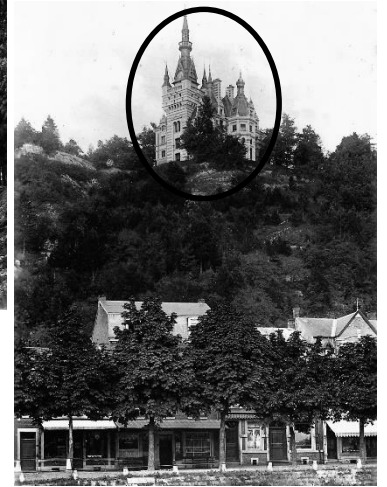

Voormalige kerk en villa Van Parys

Nieuwe kerk die de villa Van Parys
wat overschaduw

bron : foto's IRPA Brussel
Ref : E8771-A101494-A112598

Kasteel gebouwd op de plek van de
villa en met trots uitkijkend over de
vallei en ... de kerk

1923 : aankoop van het landgoed door François LEFEVRE, Belgische consul in China

1930 : het kasteel staat leeg, behalve tijdens de oorlog 1940-1945, wanneer het eerst door
Duitse vervolgens door Amerikaanse troepen gebruikt wordt.

1951 : kasteel beschikbaar gesteld aan ontheemde Russen

1964 : het kasteel wordt opnieuw verlaten

1982 : aankoop van het kasteel door de gemeente Esneux met als doel om er
de gemeentelijke administratie in te huisvesten.

1983 : begin van de herstellingswerken aan het dak door de gemeente Esneux

1985 : het nieuwe dak gaat in vlammen op, een tijdelijke lichte dakbedekking wordt geplaatst

1986 : de buitenkant van het gebouw, de begane grond en het trappenhuis worden geklas-
seerd

1995 : officiële oprichting van de VZW “Château Le FY”

2004 : aankoop door « Château S.A. » (Arthur PAES) met het oog op een zo getrouw
mogelijke restauratie van het pand.

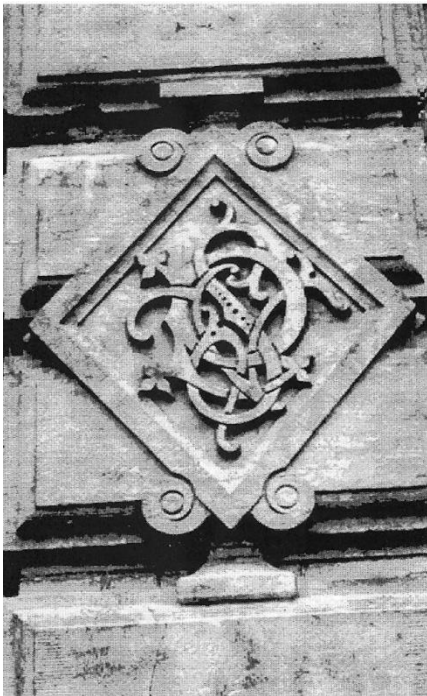
2 -De eerste eigenaar

De heer Edouard VAN PARYS, een afstammeling van de schilder RUBENS, trouwde met Jeanne, de oudste dochter van de grootindustriël en scheikundige Ernest SOLVAY.

Ernest SOLVAY
1838 – 1922
X
Adèle WINDERICKX

Jeanne SOLVAY
1864 – 1947
X

Edouard VAN PARYS

Van
Parys
Solvay

Het monogram met de initialen van het echtpaar is te zien op de rechterzuil van de monumentale poort bij de ingang van het terrein aan de Route de Dolembreux.

3 - De architect

Paul Saintenoy

1862 – 1952

LERAAR, AUTEUR,
ARCHITECTUURHISTORICUS,
VERENIGINGSLEIDER, VERZAMELAAR,
STADSPANNER, MONUMENTENZORGER,
GEBOUWENRESTAURATEUR,

ARCHITECT

Overbrugde met succes de kloof tussen de neoklassieke en academische generatie van POULAERT (Justitiepaleis Brussel), BALAT, BEYAERT en CLUYSENAAR en de nieuwe garde van de Art Nouveau: HORTA, HANKAR, JASPAR.

Enkele voorbeelden:

1892 – 1907 : LIMBURGS PROVINCIEHUIS
in Hasselt (**neo-renaissance**)

1893 : Restauratie van het HOTEL RAVENSTEIN in Brussel
(**neo-renaissance**)

1895 : APOTHEEK DELACRE in Brussel
(**neo-gothisch**)

1897 : WERELDTENTOONSTELLINGSPAISEIS in Brussel
(**neo-gothisch**)

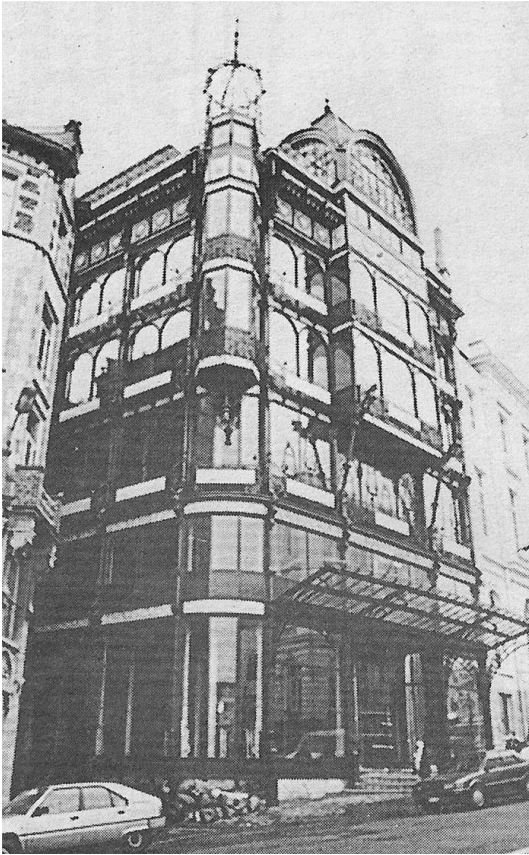
1897 – 1900 : WINKEL OLD ENGLAND in Brussel
(**art nouveau**)

1932 – 1947 : (samen met J. SAINTENOY) NOORDSTATION in Brussel
(**modernisme**)

P. SAINTENOY assimileerde oude stijlen in een originele uitdrukking en combineerde ze met het **ECLECTISME**.

Hij beheerste ook de **ART NOUVEAU** en de **MODERNISTISCHE** trends.

Paul SAINTENOY's vermogen om architectonische ervaring te interpreteren als een historisch proces, in overeenstemming met de opdrachten die hij kreeg, vormt de sleutel tot zijn persoonlijkheid als architect.

1893: uitbreiding van de OLD ENGLAND-winkel in Brussel, nu het Muziekinstrumentenmuseum (MIM), een meesterwerk van de **ART NOUVEAU**

1905: het kasteel Le FY in Esneux, een opmerkelijk voorbeeld van **ECLECTISME**, dat verschillende stijlen combineert in een samenhangend architecturaal geheel.

4 - De architectuur van het kasteel

Kasteel Le FY

BOUWPERIODE : 1904 – 1905

PROPRIÉTAIRES : Edouard VAN PARYS
&
Jeanne SOLVAY

ARCHITECT : Paul SAINTENOY

KASTEEL :

- **STIJL** : eclectisch
- **VERTREKKEN** : 52
- **OPPERVLAKTE** : 460 m²
- **AANTAL VERDIEPINGEN** : 7 (met toren + spits)
- **DAKEN** : 343 dakranden
 - 11 dakkapellen met stenen topgevels
 - 9 eenvoudige dakkapellen
 - 4 grote schoorstenen
- **HOOGTE TOREN** : bijna 48 m (tot de top van de windvaan)
- **TORENTJES** : 4 + 1
- **KOEPEL** met lantaarn

GEKLASSEERD: in 1986

- **ALS MONUMENT** : façades, daken, gelijkvloers en monumentale houten trap
- **ALS SITE** : park (+ beboste hellingen van de Ourthe en de trappen van de Vieux Thier)

Oostelijke Gevel – Parkzijde

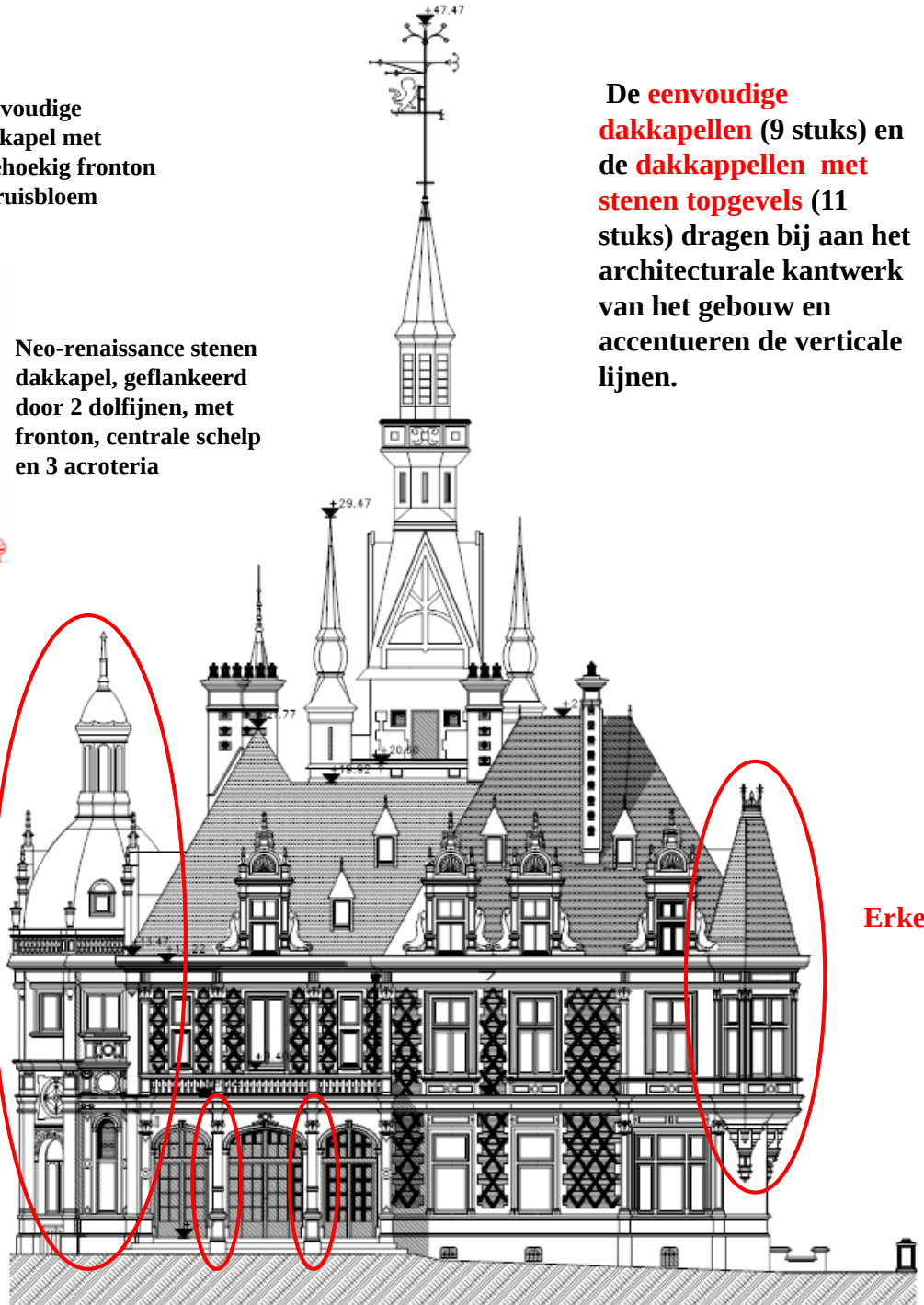

Eenvoudige dakkapel met driehoekig fronton + kruisbloem

Neo-renaissance stenen dakkapel, geflankeerd door 2 dolfinen, met fronton, centrale schelp en 3 acroteria

Rotonde met koepel, lantaarn en kruisbloem.

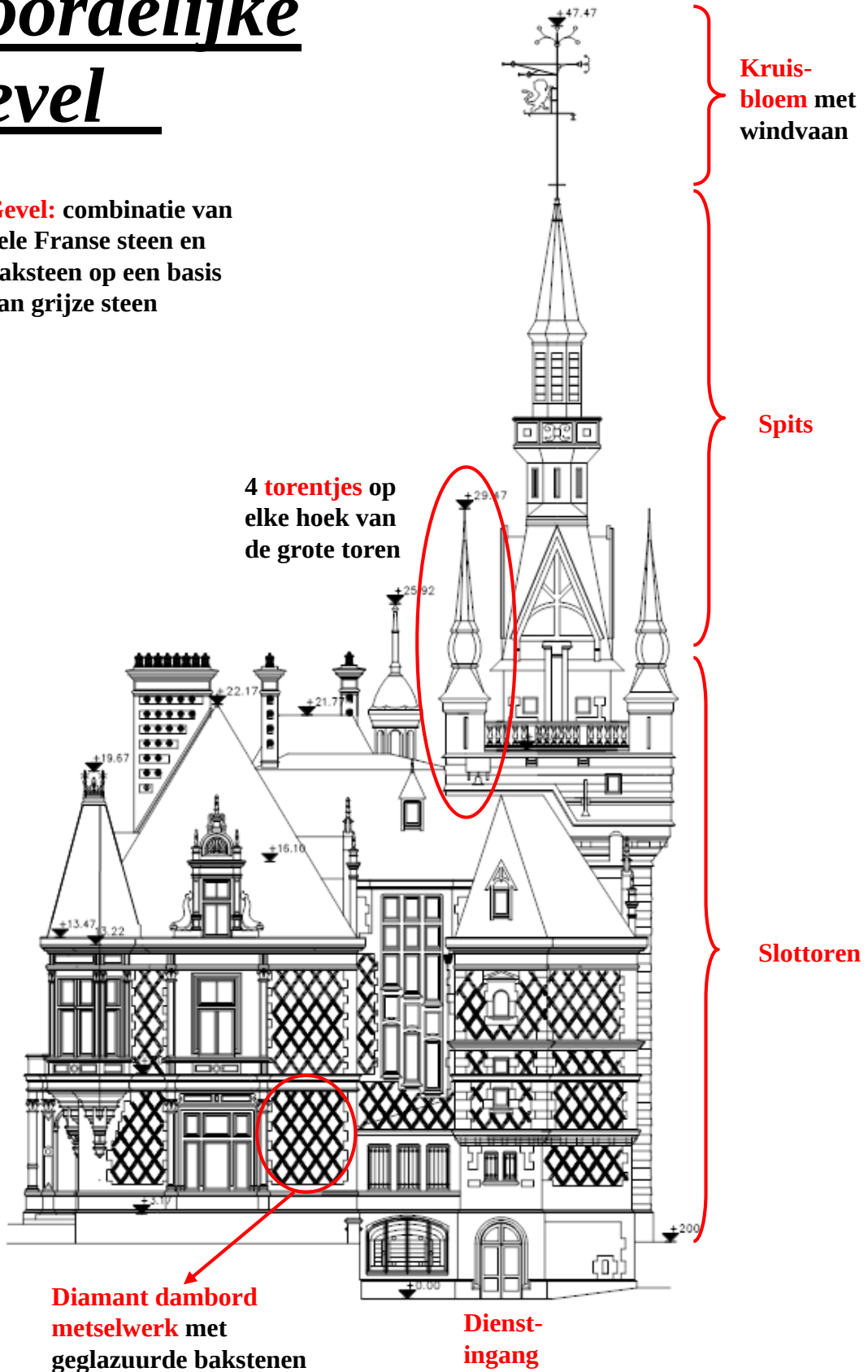

Erker

Twee zuilen op sokkels voorafgaand aan de hoofdingang met 3 deuren die direct toegang geven tot de grote woonkamer

Noordelijke Gevel

Gevel: combinatie van gele Franse steen en baksteen op een basis van grijze steen

Westelijke gevel

De façade wordt gekenmerkt door de rankheid van de **slottoren** die wordt bekroond door een spits met kruisbloem (24 m), dat wil zeggen de helft van de totale hoogte. De toren doet denken aan de **middeleeuwen** (**schietgaten**, **machicoulis**). Het massieve karakter wordt verlicht door de aanwezigheid van een travee met ramen die eindigt in een driehoekig fronton; de toren is **gebosses** (gevel met uitstekende stenen), zeer kenmerkend voor de **renaissancestijl**, evenals twee cartouches met een vuur-spuwende salamander.

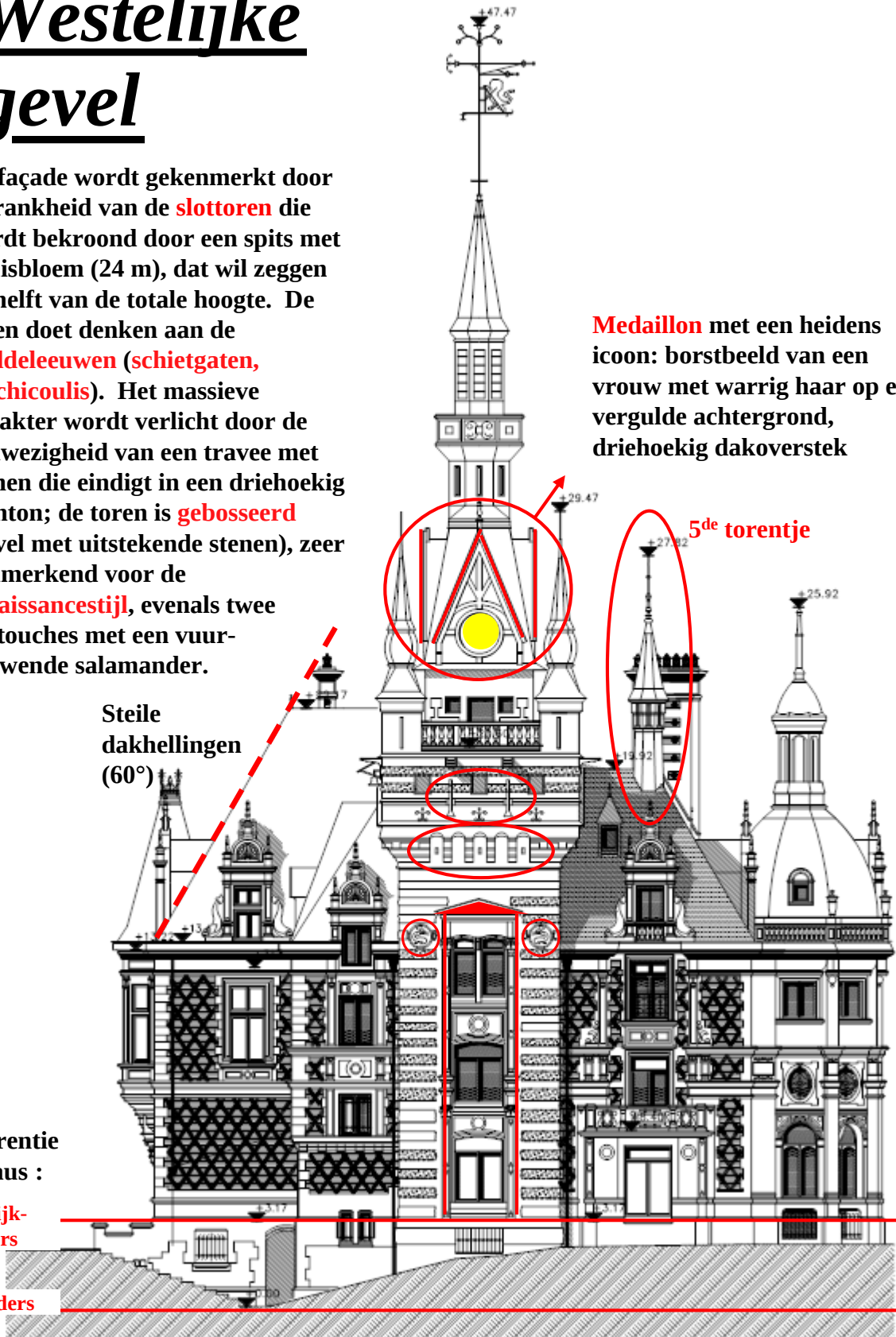
Medaillon met een heidens icoon: borstbeeld van een vrouw met warrig haar op een vergulde achtergrond, driehoekig dakoverstek

Steile dakhellingen (60°)

Referentie
niveaus :

Gelijk-
vloers

Kelders

Zuidelijke gevel

Deze gevel wordt gekenmerkt door de **rotunda** (in een meer klassieke stijl) met daarop een koepel met een lantaarn en een kruisbloem.

De rotunda maakt deel uit van de **grote salon**, wat de totale oppervlakte op bijna 100 m² brengt!

Het **cassetteplafond** van de grote salon is 5,85 m hoog.

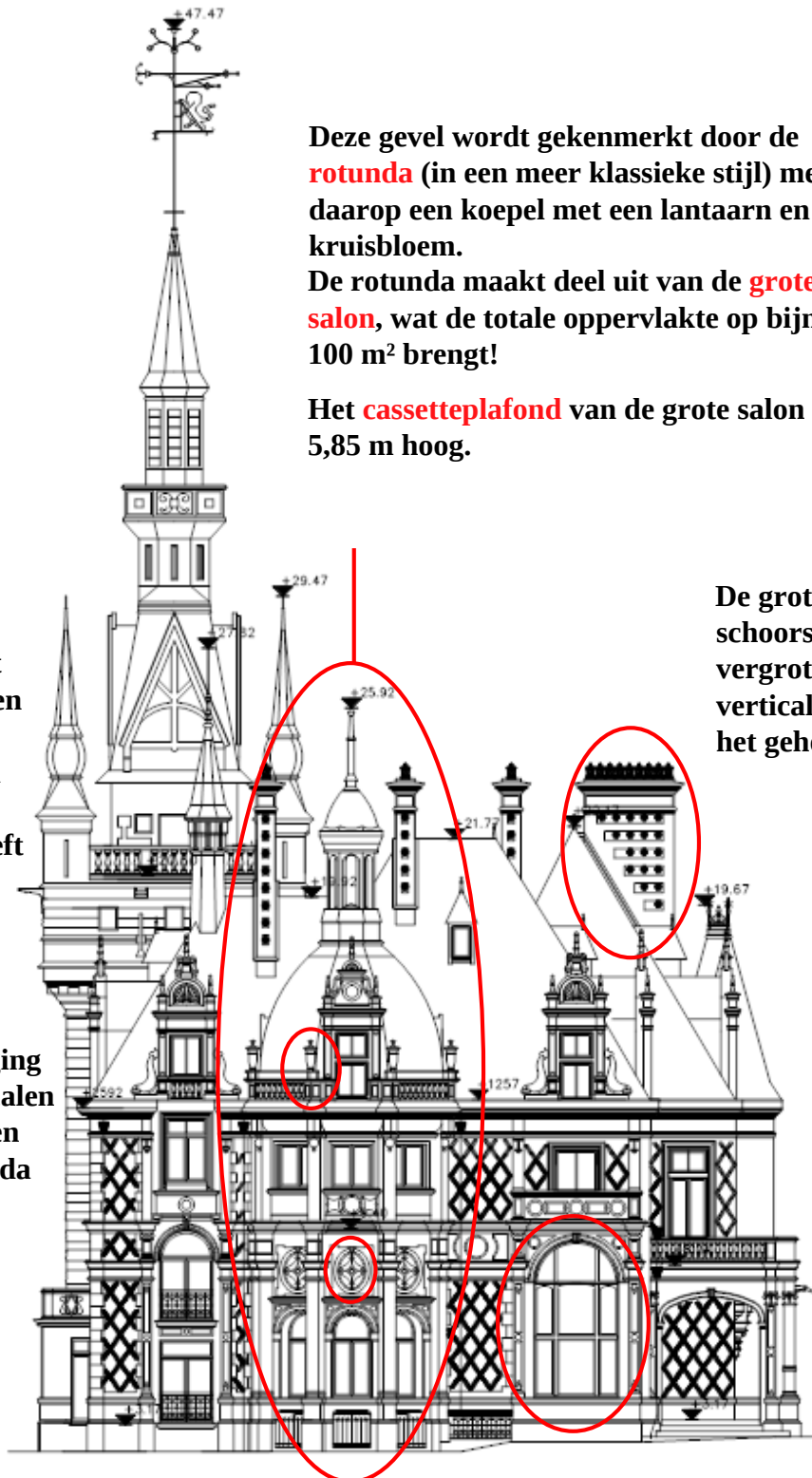
Hoge **daken** met 16 grote hellingen met een totale oppervlakte van 525 m²; het grootste dak heeft een oppervlakte van 93 m².

Decoratieve vaas

in de verlenging van de verticalen van de hoeken van de rotunda

De grote schoorstenen (4) vergroten de verticaliteit van het geheel.

Raam van de grote salon (2,60 x 4,80 m.)

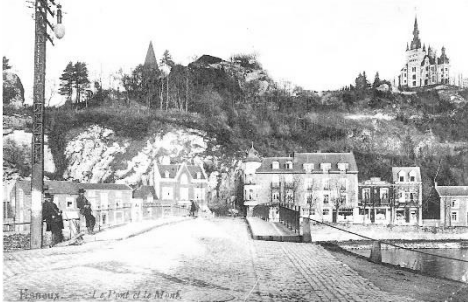

Oculus

5 - Het kasteel in zijn omgeving

Het kasteel Le FY, gebouwd op de top van de rechteroever van de Ourthevallei, is zowel :

- een gebouw van grote erfgoedwaarde ;
- een sterk referentiepunt, markering en identificatie in het lokale landschap;
- een merkimago en een symbool dat de inwoners van Esneux na aan het hart ligt.

De originele en unieke architectuur, met zijn uitbundige torens, daken en talrijke architectonische details, leidt tot een eerste interpretatie van het gebouw die de voorkeur geeft aan een pittoreske, romantische, sprookjesachtige kasteelgevoel... in de trend van WALT DISNEY...

Een meer gedetailleerde analyse onthult dat Château Le Fy werd gebouwd door een groot architect die de regels van de heilige geometrie volgde om de filosofische ideeën van de eigenaar erin te verwerken.

De grote coherentie van de compositie leidt tot een sterke architectuur.

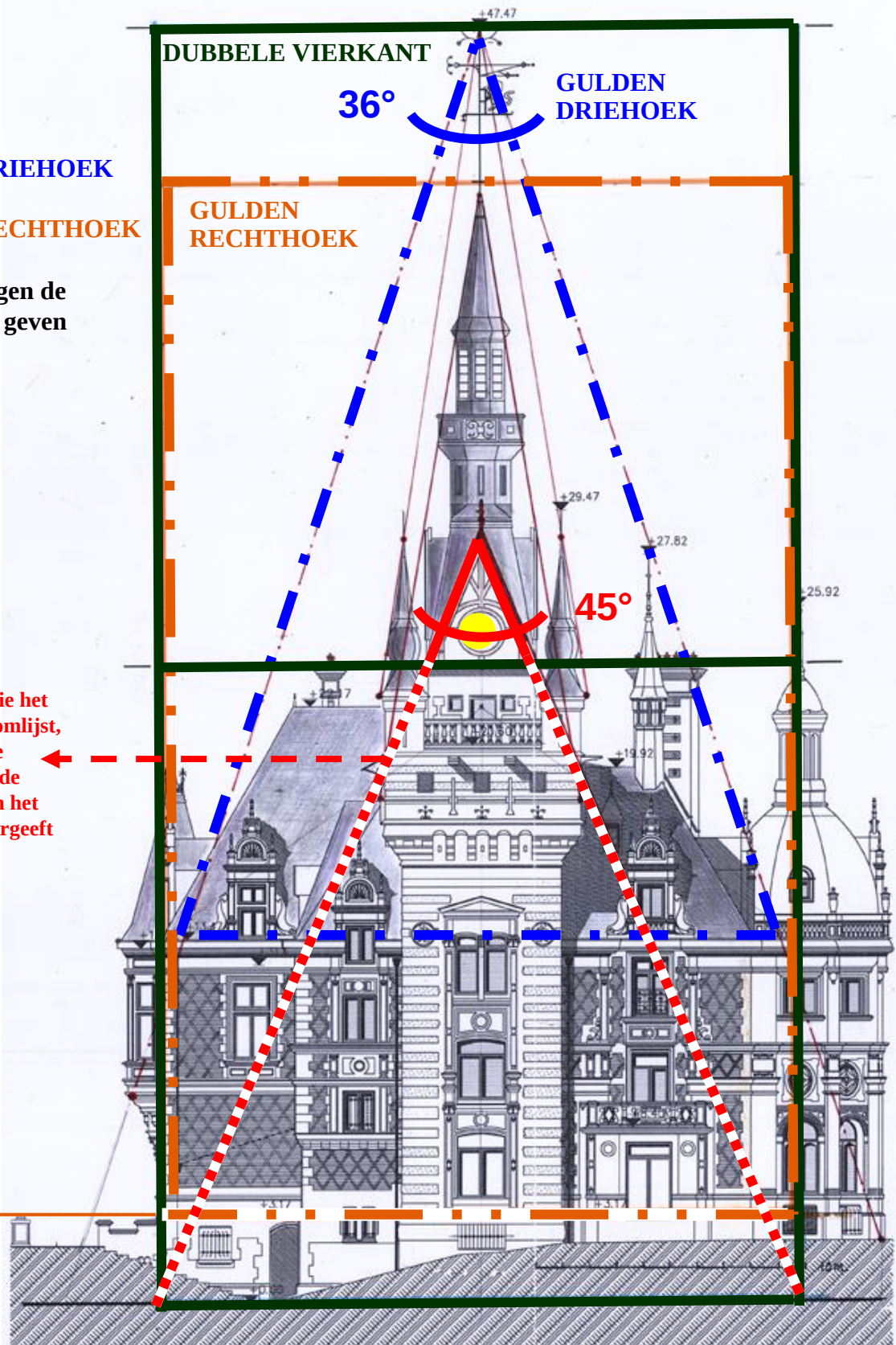
Het kasteel Le **FY** bevat de gulden snede (**Phi**)

GULDEN DRIEHOEK
&
GULDEN RECHTHOEK
waarvan de
zijverhoudingen de
gulden snede geven

(phi) =
1,618

Driehoek die het
medaillon omlijst,
waarvan de
verlenging de
breedte van het
kasteel weergeeft

Begane
grond

6 - De gemeente Esneux wordt eigenaar

Op 13 januari 1982 kocht de gemeente Esneux het kasteel en het grootste deel van het park voor 6 miljoen Belgische frank, met als doel:

- « - een van de laatste gevrijwaarde ruimten in het hart van het dorp te beschermen ;
- een publiek park ver van het drukke verkeer voor de inwoners open te stellen ;
- de gemeentelijke diensten mogelijk te maken hun verouderde en te kleine werkplek te verlaten ;
- het project om een nieuw gemeentehuis te bouwen op te bergen en zodoende een belangrijke financiële besparing voor de gemeente Esneux mogelijk te maken. »

Op 13 juni 1980 nam de gemeenteraad de beslissing om de eigendom van LeFY aan te kopen. In september 1980 werd architect Max Gobiet uit Tilff aangesteld om een project voor de restauratie van het kasteel uit te werken; hij bleef verantwoordelijk voor het project tot zijn pensioen in 1996.

Max Gobiet, die in 16 jaar een opmerkelijk oeuvre had afgeleverd, gaf vervolgens het stokje over aan de architect Dominique Hardy uit Tilff, die alle plannen van zijn collega automatiseerde, voltooide en de auteur werd van een architecturaal project dat als “gedurfd (hardi in het Frans)” werd omschreven.

Van 1986 tot 1989 werd het park aangelegd met behulp van het “Groene Plan” van het Waalse Gewest.

Emile MAIRESSE is de grondlegger van deze wedergeboorte.

« Met zijn eeuwige matrozenpet op is Emile MAIRESSE een bekende figuur voor iedereen, als lid van het gemeentelijk team dat verantwoordelijk is voor het onderhoud van de groene ruimten. Hij woont in de wijk "Mont", op een steenworp afstand van het Kasteel Le FY, en heeft een leidende rol gespeeld bij de restauratie van het park. Door zijn initiatief, harde werk en professionele vaardigheden is hij de stuwende kracht achter de heropleving van het park. ... »

Uittreksel van de gedenkplaat « Le Mont en Fête »
30 juni – 1 juli 1990

Jean BASTIN is de auteur van een boekje getiteld « La promenade du FY » (1994).

Andrée SCHAUS is de schrijfster van het boekje « Le parc du château Le FY à Esneux ... en suivant les arbres ... » (1995); ze lag ook aan de basis van de kaart met landschapsinterpretatie dat momenteel op het pad "le sentier des Roches" terug te vinden is.

7 - De rampzalige brand van 1985

De reparatie van de daken werd tussen 1983 en 1985 uitgevoerd door de gemeente Esneux en kostte bijna 10 miljoen Belgische frank.

Op 2 november 1985 brak er 's avonds een hevige brand uit, waarbij het grootste deel van de pas herbouwde daken en dakgebinten werd verwoest.

Na de brand nam de gemeente Esneux beschermende maatregelen om het gebouw te behoeden van de weersomstandigheden.

Vervolgens werden de bakstenen en het pleisterwerk in de koepel aangetast door houtworm, wat in combinatie met systematische plunderingen leidde tot de bijna totale verloedering van het interieur.

Als klap op de vuurpeil : toen het gemeentehuis op 24 november 1983 afbrandde, kwam het plan om het gemeentebestuur naar het kasteel Le Fy te verplaatsen helaas op losse schroeven te staan en besloot de raad om de administratieve diensten ter plaatse te reorganiseren na restauratie en herstructurering van het bestaande gebouw.

Foto H. Burette

De zoektocht naar een oplossing om het kasteel te redden zal bijna 20 jaar duren... en zal een voorbeeldige betrokkenheid van de burgers opleveren!

8 - De lange weg naar een oplossing

- 1993 : oprichting van het "Comité ter bescherming van het kasteel Le FY", onder leiding van de schepen Henri BURETTE en Emile MAIRESSE, voorzitter : Jean BASTIN
- 1994 : oprichting van de feitelijke vereniging « Kasteel Le FY » ter promotie van activiteiten in het park (Paaseierenraap) en in de kelders van het kasteel (verschillende tentoonstellingen)
Voorzitter : Corneille EK
- 1995 : oprichting van de VZW « Kasteel Le FY » en ondertekening conventie met de Gemeente Esneux
Voorzitter : Corneille EK
- 1996 : - eerste openbare informatiebijeenkomst (1 maart), die een groot succes oogst
- verschillende pogingen om de site openbaar te maken: nauwe samenwerking tussen de VZW en het College
- 1997 : haalbaarheidsrapport om het landgoed aan de privé sector over te dragen, ondertekend door Corneille EK en door André GAUTHIER, namens de raad van bestuur van de VZW
- 1998 : meerdere onderhandelingen worden opgeschort na ongunstige juridische en financiële argumenten aangekaart door schepen Philippe Lamalle in verband met de verschillende privéprojecten
- 1999 : - inschrijving van het kasteel op de lijst van prioriteiten door het Waals Erfgoedinstituut (Institut du Patrimoine Wallon /IPW), onlangs opgerichte patrimonium operator met als doel het beschermen en het herbestemmen van geklasseerde gebouwen en sites. Sindsdien is het IPW een effectieve partner geweest in de zoektocht naar een definitieve oplossing.
- origineel en gewaagd project van de architect Dominique HARDY die voorstelt om het verdiep te bedekken met een betonnen plaat en de dakvolumes te simuleren a.d.h.v. een metalen open structuur waaronder er een soort esplanade ontstaat, dit alles toegankelijk via een externe wenteltap.

Het idee wordt door de dienst stedenbouwkunde afgewezen, voornamelijk omdat er geen concrete plannen zijn om het interieur van het gebouw te herontwikkelen.

- 2000 :-** benoeming van André Gauthier tot voorzitter van de VZW. Hij wordt lid van de gemeenteraad met het doel om de Gemeente Esneux te helpen om een oplossing voor Le FY te vinden
- toetreding van de schepenen Philippe DETROZ (openbare werken en erfgoed) en Philippe LAMALLE (financiën en toerisme) in de Raad van Bestuur om er het College te vertegenwoordigen
 - vrijmaken van het uitzicht op het kasteel door het kappen van een veertigtal dennen in een aanpalende eigendom
 - Summiere herstelling van de torenverlichting
- 2001 :-** exclusiviteitscontract getekend door de Gemeente Esneux, het IPW en Kees ROSIES met als doel het zoeken naar toekomstige investeerders uit de zakenwereld
- 2002 :-** dankzij de tussenkomst van André GAUTHIER, Notaris Paul KREMERS uit Luik en het immobiliënkantoor BOON VASTGOED, aankomst van Arthur PAES in het dossier van LE FY met als intentie van het kasteel een luxe privé woning te maken
- los van dit projet, ontmoeten de schepen van patrimonium Philippe DETROZ en de voorzitter André GAUTHIER de Nederlandse architecten KAMPS en JACOBS. Deze hebben een plan om een enorme hotelinfrastructuur op de plek van het conciërgegebouw te voorzien, verbonden met het kasteel door een grote glazen overkapping. Een potentiële inversteerder wordt aan het college voorgesteld : Dhr. VAN NAMEN, directeur ven de onderneming MONTEFLORE uit Amsterdam.

Medaillon van gekleurd glaspasta, tijdelijk gedemonteerd en nadien gerestaureerd door Céline VEILLESSE

9 - Het reddende project van ARTHUR PAES

- 2003 :- Op vraag van het College worden de twee lopende projecten aan de bevolking voorgelegd. André GAUTHIER neemt het voortouw, in naam van de VZW, op basis van een vergelijkende studie met 7 criteria; het project PAES wordt met een overweldigende meerderheid door de bevolking goedgekeurd.
- begin van moeizame onderhandelende tussen het College en Arthur PAES
 - talrijke juridische problemen worden opgelost dankzij de hulp van de schepen Philippe LAMALLE en de gemeentesecretaris Christine DERENNE
- 2004 :- verkoop van het landgoed door de gemeente Esneux aan Arthur PAES, met de raadgevingen van Meester Eric DORMAL en alle waarborgen voor de restauratie van het kasteel; op 3 juni wordt de verkoop unaniem door de gemeenteraad goedgekeurd. 15 juni 2004; ondertekening van de basisakte door de Burgemeester Jenny LEVÊQUE

Château le Fy à Esneux : le «roi» Arthur a signé

On en parlait depuis longtemps sur les bords de l'Ourthe : allait-on pouvoir sauver «Le Fy», ce bâtiment considéré par beaucoup comme l'emblème d'Esneux ?

Il y a quelques jours, une étape importante a été franchie dans la restauration espérée du site puisque le «roi» Arthur Paes a signé le compromis de vente devant la bourgmestre Jenny Levêque et la secrétaire communale, sous l'œil attentif (et presque rassuré) d'André Gauthier, président de l'asbl «Château Le Fy». Ce dernier précise que tout a été fait pour garantir une rénovation de l'ensemble à court terme et dans les meilleures conditions de partenariat.

Les plans de la toiture ont été étudiés par le comité d'accompagnement, dont différents responsables de la R.W. et de la Commission Royale des Monuments. Si les nombreux problèmes tendent à se résoudre, le travail sera encore d'envergure, particulièrement dans les constitutions de dossiers. André Gauthier tient à modérer un trop grand optimisme en rappelant que la commune avait aussi acheté le château en 1982 avec le projet de le restaurer...

De son côté, Arthur Paes déclare ne pas vouloir traîner et, peut-être, pourra-t-on fêter le centenaire du château, en grande partie rénové, en 2005.

Jean Desneux

Le «roi» Arthur et André Gauthier (vus par Dany Evrand)

- 2005 :- Het college beseft stilaan dat het verlies van het kasteelpark van LE FY gecompenseerd dient te worden door het systematisch heraanleggen van groene zones in de gemeente ("Beaumont", Park "du Mary", Bos "des Manants",...)
- afgifte van erfgoedcertificaat en bouwvergunning
 - toekenning door de Waalse regering van een subsidie ter hoogte van 1.351.000 euro om de gevels van geklasseerde pand in een identieke staat te restaureren
 - officiële toestemming om de werken op te starten (december)
- 2006 :- begin van de werken (10 april) onder leiding van Rik LESPEROY (Coordination en Quality surveyor-AZET S.A.)
- professionele verlichting van de toren door de Gemeente Esneux
 - officiële ontbinding van de VZW « Château Le FY », op 23 mei

Einde van de gevelwerken in 2007.

10 - Technische aspecten van de restauratie

Na aanbestedingen door de eigenaar van het pand werden vier bedrijven geselecteerd voor de verschillende delen die hieronder worden genoemd:

Werfinstallatie en metselwerk : CLEFAN

Dakwerken : DAMOISEAUX

Schrijnwerken : AERTS & WILLEN

Smeedijzerwerken : VERHELST

De werkzaamheden begonnen op 10 april 2006 met de installatie van de bouwwerf en verliepen vlot: de talrijke beschadigde stenen werden hersteld en opnieuw gevoegd, het tijdelijke dak werd verwijderd en de draagmuren werden verstevigd om plaats te bieden aan een aanzienlijke staalstructuur. Het kasteel is tegen eind 2006 volledig overdekt. Gelijktijdig met deze buitenwerken, en in overeenstemming met de afspraken tussen de eigenaar en PROXIMUS, wordt het mobiele telefoonnetwerk dat in de toren stond verplaatst naar het park waar het onder de grond geplaatst wordt. Deze stap alleen al is een grote onderneming, waardoor PROXIMUS een volwaardige partner wordt in het herstel van Le FY. De binnenwerkzaamheden, die ook op dat moment aan de gang zijn, werden in de loop van 2007 voltooid en vertegenwoordigen een grote onderneming waarvan de kosten meerdere miljoenen euro zullen bedragen.

11 - De evolutie van september 2006 tot oktober 2008

In april 2006 werd begonnen met de restauratie van de buitenkant van het kasteel, die een heel jaar zou duren, waarbij de aannemers een bijzonder strak tijdschema volgden. Onder leiding van het AZET-kantoor werd al het werk snel en nauwgezet uitgevoerd.

Als onderdeel van de restauratiewerkzaamheden werd een extra subsidie toegekend door minister Jean-Claude MARCOURT voor de bouw van de koepel, een opvallend onderdeel van het gebouw.

De heer PAES is ook druk bezig geweest met de restauratie van het interieur van het kasteel, een gigantische taak, die zelfs de meest optimistische voorspellingen iets op het schema heeft laten achterlopen. Op dit moment zijn alle kamers volledig gerestaureerd, met lijstwerk en oude eiken vloeren.

De grote zaal was lange tijd een ruïne. De herstellingswerken in dit imposante deel van het kasteel werden in 2008-2009 verwezenlijkt.

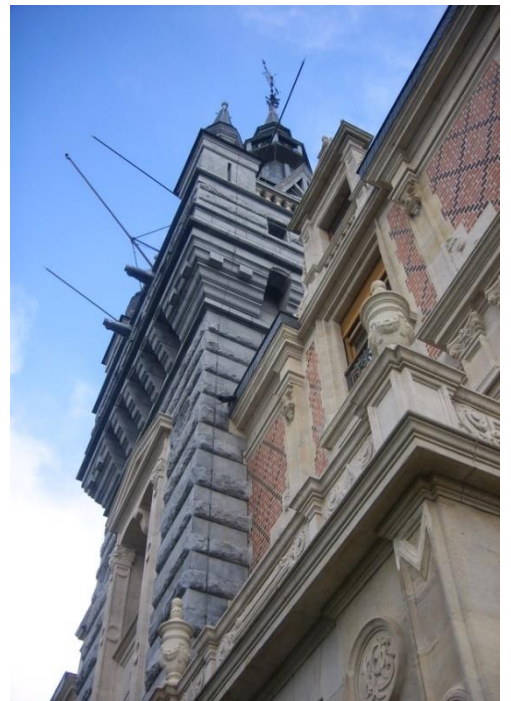
Het kasteel heeft twee verdiepingen die zijn gereserveerd voor recepties, een privéappartement en twee andere niveaus die zijn ontworpen om een museum voor Afrikaanse kunst te huisvesten. Deze verschillende niveaus zullen toegankelijk zijn via een glazen panoramische lift. Boven is een groot terras geïnstalleerd dat een uitzonderlijk uitzicht biedt over de rivier de Ourthe.

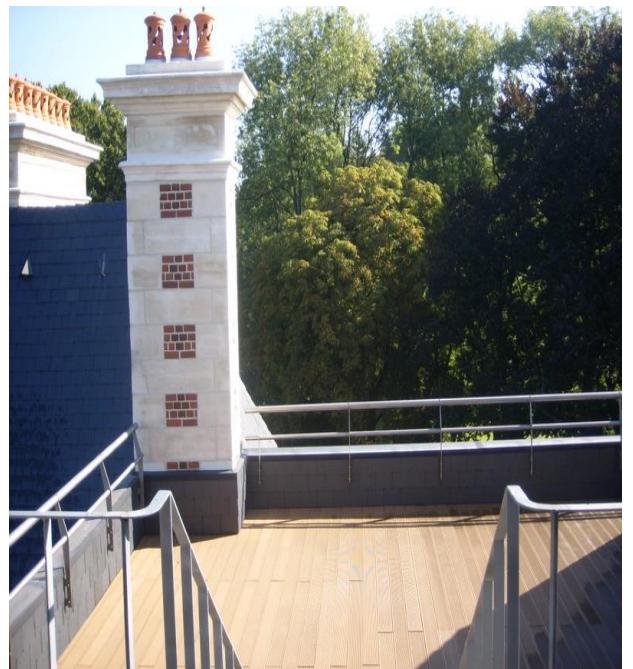
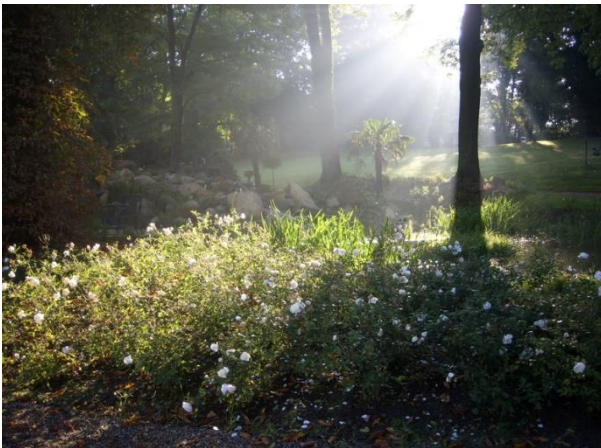
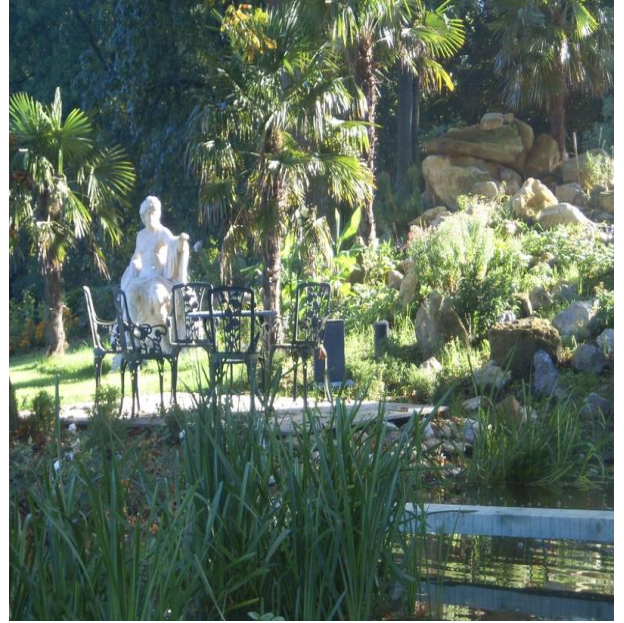
Het Château Le Fy wordt op termijn een zaken- en diplomaten centrum waar alles aanwezig is om grootschalige recepties te organiseren.

Dus dit kasteel, dat nauwelijks bewoond is geweest, gaat een functie krijgen die de ijver waardig is die de nieuwe eigenaar erin heeft gestoken om het weer tot leven te brengen...

Hieronder vindt U een paar foto's die de kwaliteit van het restauratiewerk aan de buitenkant van het gebouw illustreren, evenals foto's van het interieur, tijdens de opknappwerken...

We kunnen alleen maar een lang leven toewensen aan het kasteel Le Fy, waarvan de succesvolle restauratie het resultaat is van de inzet van de overgrote meerderheid van de inwoners van Esneux.

12 -Ter nagedachtenis van André Gauthier

André Gauthier was van meet af aan zeer betrokken bij de ontwikkeling van Château Le Fy. De langdurige leegstand en vervallen toestand waarin het kasteel verkeerde gingen hem zeer aan het hart en hij deed zijn uiterste best daar verandering in te brengen.

Als potentiële koper van het Château kwam ik als vanzelfsprekend in aanraking met André in zijn hoedanigheid als voorzitter VZW Château Le Fy. Hij bleek een aimabel en gedreven persoon die tijdens de vele aspecten van de aankoop fungeerde als een intermediair tussen alle betrokken instanties en partijen. Mijn vertrouwen in André en zijn persoonlijke inzet zijn voor mij zonder meer doorslaggevend geweest voor de aankoop van Château Le Fy.

Ook ná de aankoop bleef André zeer betrokken. Hij volgde de immense renovatie stap voor stap en waar nodig leverde hij een significante bijdrage. Hij kende immers iedereen in Esneux en iedereen in Esneux kende hem. Hij bezocht de locatie elke dag, nam foto's van alle vorderingen en was tevens prettig gezelschap, altijd goed geluimd en dat werkte aanstekelijk.

Destijds was André schoolmeester aan het institut Saint-Michel, hij vond het belangrijk dat de kinderen van Esneux, hoe klein ze ook waren, de geschiedenis van het kasteel leerden kennen. Regelmatig bezocht hij met een klasje schoolkinderen het kasteel en de kasteeltuin wat natuurlijk grote indruk maakte op de kleintjes.

André bleef ons nadat de renovatie voltooid was trouw bezoeken. Het sierde hem enorm dat hij voor iedereen klaarstond en vele vrijwillige diensten verleende ten behoeve van de gemeenschap.

Bij zijn overlijden op 17 juli 2023 verloren mijn vrouw Miriam en ik een echte vriend, een man uit duizenden die we nimmer zullen vergeten. Dankzij zijn tomeloze inzet is Château Le Fy geworden tot wat het nu is.

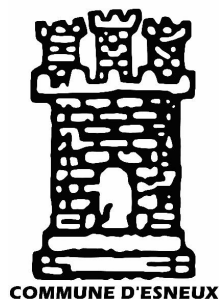
Tenslotte wil ik de gemeente Esneux hartelijk danken voor de medewerking die ik gedurende het gehele traject mocht ondervinden.

Ik groet u allen,

Arthur Paes
King of Somey

Ze waren de bevoorrechte partners in het restaureren van het kasteel Le FY:

- De Gemeente ESNEUX: het College, de Raad, de administratie, de dienst openbare werken en alle lokale politieke partijen;
- De vereniging « Château Le FY », zijn raad van bestuur en zijn talrijke leden;
- L'Institut du Patrimoine Wallon (IPW), het Instituut voor Waals erfgoed;
- Het immobiliënkantoor BOON VASTGOED;
- Het Waals Gewest:
 - Afdeling Patrimonium
 - Afdeling Restauraties;
- Het Kabinet van de Minister van Patrimonium Michel DAERDEN;
- De Commissie voor Monumenten, Sites en Opgravingen;
- Het bureau AZET S.A.;
- Het bedrijf PROXIMUS;
- De naamloze vennootschap « Château » en zijn Beheerder Dhr. Arthur PAES.

Verantwoordelijke
uitgever :
Collège communal
Place Jean D'Ardenne, 1
4130 Esneux
info@esneux.be